

**NORMA EHK OSN DDP-
06**

týkající se uvádění na trh a kontroly obchodní jakosti

JADER MANDLÍ

I. DEFINICE PRODUKTU

Tato norma platí pro jádra sladkých mandlí odrůd (kultivarů) pěstovaných z *Prunus amygdalus* Batsch, syn. *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb, z nichž byla odstraněna skořápka (dřevnatý endokarp). Norma neplatí pro blanširovaná jádra mandlí¹ ani pro jádra hořkých mandlí, půlky, kousky, proužky, plátky kostky mandlí atd. Neplatí ani pro solená, slazená, pražená a jinak zpracovaná jádra mandlí.

II. USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE JAKOSTI

Účelem normy je stanovit požadavky na jakost jader mandlí ve fázi vývozní kontroly po úpravě a zabalení.

A. Minimální požadavky

- i) Ve všech jakostních třídách, s přihlédnutím ke zvláštním ustanovením uvedeným pro jednotlivé třídy a k dovoleným odchylkám, musí být jádra mandlí:
- dostatečně suchá, aby byla zajištěna jejich skladovatelnost,
 - sladká; hořké mandle se nedovolují,
 - neporušená; mírná povrchová poškození nebo velmi mírné vrypy se nepovažují za vadu,
 - zdravá; nedovolují se produkty napadené hnilobou nebo s takovým poškozením, které je činí nevhodnými ke spotřebě, bez pryskyřice a hnědých skvrn,
 - dostatečně vyvinutá, nedovolují se seschlá nebo scvrklá jádra,
 - normálně vyvinutá (viz zvláštní ustanovení pro dvojítá nebo zdvojená jádra),
 - čistá, v podstatě bez veškerých viditelných cizorodých látek,
 - bez hmyzu či roztočů, a to bez ohledu na fázi vývoje,
 - bez poškození způsobeného škůdci,
 - bez kazů a změn zabarvení, které je činí nevhodnými ke spotřebě,
 - bez plísni,
 - bez žluklosti,
 - bez nadměrné povrchové vlhkosti,

- bez cizorodých zápachů a/nebo chutí.

Jádra mandlí musí být v takovém stavu, aby:

- vydržela přepravu a manipulaci a
- mohla být doručena do místa určení v uspokojivém stavu.

ii) **Obsah vody**

Obsah vody v jádrech mandlí nesmí přesahovat 6,5 procent. ²

B. Jakostní třídy

Jádra mandlí se zařazují do tří níže uvedených tříd:

i) ***Výběrová třída***

Jádra mandlí v této třídě musí být nejvyšší jakosti. Musí být typická pro svoji odrůdu a/nebo obchodní typ.

Musí být bez vad, s výjimkou velmi malých povrchových vad, pokud tyto vady nenarušují celkový vzhled produktu, jakost, skladovatelnost a úpravu balení.

ii) ***Třída I***

Jádra mandlí v této třídě musí být dobré jakosti. Musí být typická pro svoji odrůdu a/nebo obchodní typ.

Pokud nedojde k narušení celkového vzhledu produktu, jakosti, skladovatelnosti a úpravy balení, lze nicméně tolerovat následující drobné vady:

- mírné vady tvaru a/nebo vývoje,
- mírné vady zabarvení slupky,
- povrchové nebo mírné vrypy.

² Obsah vody se stanoví jednou z metod uvedených v příloze II standardní úpravy – stanovení obsahu vody u suchých produktů (ořechů)
(http://www.unece.org/trade/agr/standard/dry/StandardLayout/StandardLayoutDDP_e.pdf).
V případě sporu se použije laboratorní referenční metoda.

iii) *Třída II*

Tato třída zahrnuje jádra mandlí, která nelze zařadit do vyšších tříd, ale která splňují minimální požadavky uvedené výše.³

Lze tolerovat níže uvedené vady, pokud si jádra mandlí uchovávají své základní vlastnosti týkající se jakosti, skladovatelnosti a obchodní úpravy.

- vady tvaru a/nebo vývoje,
- vady zabarvení slupky,
- menší vrypy a/nebo chybějící malé části slupky.

III. USTANOVENÍ O TŘÍDĚNÍ PODLE VELIKOSTI

Jádra mandlí se buď třídí podle velikosti, nebo prosévají. Třídění podle velikosti nebo prosévání je povinné pro výběrovou třídu a třídu I a nepovinné pro třídu II.

Velikost při třídění a prosévání se stanoví podle maximálního průměru příčného řezu jádra mandle pomocí sít s kulatými nebo oválnými otvory. Kromě tohoto systému lze použít jiné nepovinné systémy třídění podle velikosti a prosévání, například systémy odvozené od počtu jader mandlí na 100 g či na unci (28,3495 g).

- i) Třídění podle velikosti se vyjadřuje pomocí rozmezí určeného minimální a maximální velikostí v milimetrech, přičemž rozdíl nesmí přesáhnout 2 mm. Pokud je rozmezí určeno počtem, jsou jádra mandlí v podstatě stejnorodá co do velikosti a jejich průměrný počet se pohybuje ve stanoveném rozmezí.⁴
- ii) Třídění proséváním se vyjadřuje pomocí minimální velikosti v milimetrech s dodatkem „a více“ nebo jiným ekvivalentním textem nebo pomocí maximálního počtu jader na 100 g či unci s dodatkem „a méně“ nebo jiným ekvivalentním textem.

Alternativně lze třídění proséváním vyjádřit pomocí maximální velikosti v milimetrech s dodatkem „a méně“ nebo jiným ekvivalentním textem nebo pomocí minimálního počtu jader na 100 g či unci s dodatkem „a více“ nebo jiným ekvivalentním textem. U produktů dodávaných konečnému spotřebiteli se specifikací „proséváno“ se toto alternativní vyjádření nedovoluje.

³ Ve třídě II je uvedení odrůdy nebo obchodního typu nepovinné.

⁴ V podstatě stejnorodé velikosti znamená, že v reprezentativním vzorku nepřesáhne hmotnost 10 procent počtu největších celých jader 1,7 násobek hmotnosti 10 procent počtu nejmenších celých jader.

IV. USTANOVENÍ O DOVOLENÝCH ODCHYLKÁCH

Pro produkty, které neodpovídají požadavkům uvedené jakostní třídy, jsou v každém balení dovoleny odchylky jakosti a velikosti.

A. Dovolené odchylky jakosti

Dovolené vady ⁵		Dovolené odchylky (v procentech hmotnosti vadných jader mandlí)		
		Výběrová třída	Třída I	Třída II
a)	Celková dovolená odchylka pro jádra nesplňující požadavky, minimální obsahující nejvýše:	5	10	15
-	žluklá, napadená hnilobou, plísní a poškozená hmyzem či jinými škůdci ⁶	1	2	3
-	z toho napadená plísní ⁶	0,5	0,5	1
-	pryskyřičná, s hnědými skvrnami, kazy a změnou zabarvení	2	3	6
-	Hořké mandle	1	3	4
-	seschlá nebo scvrklá a nedostatečně vyvinutá jádra	1	2	4
-	prasklá, rozbitá a půlená	1	3	5
-	kousky	1	1	3
-	mandle ve skořápce, skořápky nebo zlomky slupky, prach a cizorodé látky	0,15	0,25	0,25
b)	Ostatní vady (nezahrnuto do celkových dovolených odchylek):			
-	lámaná a s vrypy	5	10	15
-	dvojitá nebo zdvojená ^b	5	15	20 ^c

^a Živí škůdci se nedovolují v žádné třídě.

^b Pokud označení uvádí „bez dvojitých“ nebo „bez zdvojených“, snižují se tyto dovolené odchylky na 1 procento pro výběrovou třídu a 3 procenta pro třídu I a třídu II.

^c Pokud označení uvádí „s dvojitými“ nebo „se zdvojenými“ neuplatní se ve třídě II žádný limit na dvojitá nebo zdvojená jádra.

⁵ Standardní definice pojmů a vad jsou uvedeny v příloze tohoto dokumentu.

⁶ Výhrada Polska, podle něhož by dovolená odchylka pro plísně měla činit 0,5 % bez ohledu na třídu.

Pro výběrovou třídu a třídu I je dovoleno nejvýše 10 procent jader příslušejících k jiným odrudám, obchodním typům nebo tvarům, ze stejné místní produkční oblasti. Pokud označení uvádí odrůdu nebo obchodní typ, je ve třídě II dovolena maximální odchylka 20 procent.⁷

B. Minerální nečistoty

Popele nerozpustné v kyselině nesmějí přesahovat 1g/kg.

C. Dovolené odchylky velikosti

V případě třídění podle velikosti či prosévání podle průměru v milimetrech je pro všechny třídy dovoleno maximálně 15 procent hmotnostních jader mandlí, která nevyhovují velikosti či průměru uvedenému na označení.

V případě třídění podle velikosti či prosévání podle počtu jader mandlí na 100 g nebo na unci nelze dovolit žádnou odchylku od výše uvedených počtů nad nebo pod specifikované rozmezí nebo velikost síta.

V. USTANOVENÍ O OBCHODNÍ ÚPRAVĚ

A. Stejnorodost

Obsah každého balení musí být stejnorodý a musí sestávat pouze z jader sladkých mandlí téhož původu, roku sklizně, jakosti a velikosti (jsou-li tříděna podle velikosti). Pro výběrovou třídu a třídu I musí být jádra mandlí téže odrůdy a/nebo obchodního typu⁶ a pro výběrovou třídu musí být jádra podobného tvaru a vzhledu.

Viditelná část obsahu balení musí odpovídat zbývajícím částem obsahu.

B. Obalová úprava

Jádra mandlí musí být balena způsobem zajišťujícím náležitou ochranu produktu.

Materiály použité uvnitř obalu musí být nové, čisté a nesmějí způsobovat vnější ani vnitřní poškození produktů. Povoluje se použití materiálů, především papíru nebo nálepek s obchodními údaji, pokud je tisk nebo štítkování provedeno zdravotně nezávadnou barvou nebo lepidlem.

V obalech se nesmějí vyskytovat cizí příměsi.

C. Obchodní úprava

Jádra mandlí musí být dodávána v sáčcích nebo pevných nádobách. Všechna maloobchodní balení v každém balení musí mít stejnou hmotnost.

⁷ Ve třídě I a třídě II tento požadavek neplatí pro šarže užívající pojmy „míchaná“, „směs“ či podobné.

VI. USTANOVENÍ O OZNAČOVÁNÍ

Každý obal⁸ musí být na jedné straně označen následujícími údaji uvedenými čitelně, nesmazatelně a tak, aby byly viditelné zvenku:

A. Identifikace

Balírna	)	jméno a adresa
nebo a/nebo	)	úředně vydané
nebo odesílatel	)	uznávané
kódové označení ⁹		

B. Druh produktu

- „jádra mandlí“ nebo „mandle“,
- odrůda nebo obchodní typ (nepovinné pro třídu II),
- další specifikace („míchaná“, „směs“, „bez dvojitých“ nebo „bez zdvojených“, „s dvojitými“ nebo „se zdvojenými“ atd. dle potřeby).

C. Původ produktu

- země původu a případně pěstitelská oblast nebo národní, regionální či místní označení.

D. Obchodní údaje

- jakostní třída,
- velikost či síto (nepovinné pro třídu II); vyjádřené v milimetrech (nebo počtem na 100 g či na unci) buď:
 - minimálním a maximálním průměrem, nebo
 - minimálním průměrem s dodatkem „a více“ nebo „a +“ nebo jiným ekvivalentním textem,
 - maximálním průměrem s dodatkem „a méně“ nebo jiným ekvivalentním textem,
- čistá hmotnost nebo /nepovinně nebo na žádost dovozní země) počet spotřebitelských balení s čistou jednotkovou hmotností pro přepravní obaly obsahující taková balení.
- rok sklizně (nepovinně), povinně podle právních předpisů dovozní země,
- „minimální trvanlivost do“ s následným uvedením data (nepovinně).

⁸ Spotřebitelská balení k přímému prodeji spotřebiteli nepodléhají těmto požadavkům na označování, musí však splňovat vnitrostátní požadavky dovozní země. Uvedené označení se však v každém případě uvádí na přepravním balení obsahujícím tato jednotlivá balení.

⁹ Vnitrostátní právní předpisy řady evropských zemí vyžadují výslovné uvedení jména a adresy. Při použití kódového označení musí být v bezprostřední souvislosti s kódovým označením uveden odkaz na „balírnu a/nebo odesílatele (nebo jejich odpovídající zkratky)“.

E. Úřední kontrolní značka (nepovinně)

Poprvé zveřejněno v r. 1986 (jako norma EHK OSN pro mandle
bez skořápky)
Znovu vytištěno v r. 1991
Revidováno
v r. 2003

PŘÍLOHA: DEFINICE POJMŮ A VAD JADER MADLÍ
na základě přílohy II standardní úpravy

Obchodní typ:	produkční zemí definovaná směs odrůd mandlí podobných charakteristik a/nebo vzhledu nebo s podobným konečným využitím; pojmy „míchaná“, „směs“ či podobné se nepovažují za obchodní typy.
Smíchané mandle nebo směs mandlí	šarže jader mandlí tvořená směsí dvou či více různých odrůd či obchodních typů.
Hořká mandle:	jádro mandle s charakteristickou hořkou chutí, kterou způsobuje amygdalin, přirozená složka odrůd hořkých mandlí.
Dvojité nebo zdvojené:	jádro mandle typického tvaru s jednou stranou plochou nebo vydutou v důsledku vývoje dvou jader ve stejné skořápce.
Čisté:	v podstatě bez okem viditelných ulpělých nečistot či jiného cizorodého materiálu.
Normálně vyvinuté:	jádro mandle s tvarem typickým pro danou odrůdu; dvojitá nebo zdvojená jádra nejsou normálně vyvinutá.
Dostatečně vyvinuté: vyschlých částí,	jádro mandle normálního tvaru, bez částí, u nichž se zastavil růst, nebo seschlá nebo scvrklá jádra nejsou dostatečně vyvinutá.
Scvrklé nebo seschlé:	jádro mandle, které je mimořádně ploché a svráštělé, nebo jádro mandle s částmi, které jsou vysušené, vyschlé nebo tuhé, pokud poškozená část tvoří více než jednu čtvrtinu jádra.
Lámané jádro:	mechanicky poškozené jádro mandle, z něhož schází nejméně jedna čtvrtina jádra; chybějící část o celkové velikosti menší než ekvivalent kruhu o průměru 3 mm se nepovažuje za vadu.
Jádra s vrypy:	povrchově mechanicky poškozené jádro mandle, u něhož schází část slupky, u něhož je nebo není zasažen endosperm; chybějící slupka nebo části s vrypy o celkové velikosti menší než ekvivalent kruhu o průměru 3 mm se nepovažují za vadu.
Rozpůlené:	podélně rozdělené jádro mandle s oddělenými oběma dělohami. .
Prasklá, rozbitá a půlená	mechanicky poškozené jádro mandle, z něhož schází nejméně jedna čtvrtina jádra.
Kousek:	malý úlomek jádra mandle, který může projít sítím s kulatými otvory o průměru 10 mm.
Plíseň:	vlákna plísně viditelná pouhým okem buď uvnitř nebo vně jádra mandle.

Žluklost:	oxidace lipidů nebo volných mastných kyselin vytvářející charakteristické nepříjemné aroma; olejovitý vzhled dužiny nutně neznačí žluklý stav.
Shnilost:	značný rozklad nebo hniloba způsobené činností mikroorganismů či jiných biologických procesů, které obvykle provází změny struktury a/nebo barvy.
Poškození způsobené hmyzem nebo škůdci:	viditelné poškození nebo kontaminace způsobené hmyzem, roztoči, hlodavci nebo jinými živočišnými škůdci včetně přítomnosti mrtvého hmyzu, zbytků hmyzích těl nebo hmyzích výměšků.
Živí škůdci: jejich fázi vývoje	přítomnost živých škůdců (hmyzu, roztočů či jiných), a to bez ohledu na (dospělec, nymfa, larva, vajíčko atd.).
Pryskyřičnost:	látka se vzhledem pryskyřice, zasahující nebo nezasahující endosperm, pokrývající plochu o celkové velikosti větší než ekvivalent kruhu o průměru 6 mm.
Hnědá skvrna:	mírně stlačené hnědé skvrny na jádru mandle zasahující nebo nezasahující endosperm, jednotlivé nebo vícečetné, způsobené žihadlem hmyzu, např. druhu <i>Leptocoris trivittatus</i> Say, pokrývající plochu o celkové velikosti větší než ekvivalent kruhu o průměru 3 mm.
Kazy a změny zabarvení:	zjevné a rozšířené skvrny kromě pryskyřice a hnědých skvrn nebo závažné tmavé nebo černé změny zbarvení kontrastující s přirozenou barvou slupky jádra, ovlivňující celkem více než jednu čtvrtinu povrchu jádra mandle; obvyklé odchylky barev jader jedné odrůdy se nepovažují za vadu.
Nadměrná povrchová vlhkost:	přítomnost vody, vlhkosti nebo kondenzovaných par přímo na povrchu produktu.
Cizí zápach a/nebo chuť:	jakýkoli pach nebo chuť, které nejsou pro produkt charakteristické.
Cizí příměsi:	jakákoli viditelná a/nebo zjevná látka nebo materiál včetně prachu, které k produktu obvykle nepatří, kromě minerálních nečistot.

-